

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
 Im. gen. br. K. Świerczewskiego
 ALBS 1: DCOV DP 1950/51r.

Archiwum Biblioteki Tajnej
 AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
 Im. gen. br. K. Świerczewskiego
 Dział Genealogia Nr. 10
 Nr. ark. 135-245

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

"ZAPRZĘDZANIE"
 ZOB. KOLENDAWA A. S. G.
 do spraw ogólnych.

Jankowski
 JANKOWSKI
 gen. bryg.

0423

TYŁY PUŁKU PIECHOTY W OBRONIE.

Archiwum Biblioteki Tajnej
 AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
 Im. gen. br. K. Świerczewskiego
 Dział _____
 Nr. 12375

OPRACOWANE
 PRZEZ ZESPÓŁ OFICERÓW
 KATEDRY.

SPRAWDZIE
 SZEF KATEDRY TAKTYKI TYŁÓW

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
 12375

Warszawa, listopad 1950 r.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. b. k. Swierczewskiego
KURS I i DZIEWIĘĆCIEC 1950/51r.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Swierczewskiego
Dzielnice gator ul. 90
Nr ark. 135-245

KATEDRA TAKTYKI TYŁOW

"ZAJĘCIA WYKŁADOWE"
ZGA KOLEGIUM A. S. G.
do spraw ogólnych.

JANKOWSKI
gen. bryg.

0423

TYŁY PUŁKU PIECHOTY W OBRONIE.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Swierczewskiego
Dział _____
Nr _____

OPRACOWANE

PRZEZ ZESPÓŁ OFICERÓW
KATEDRY.

SPRAWDZIŁ

SZEF KATEDRY TAKTYKI TYŁOW

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - AKAD. SZT. GEN.
12375

Warszawa, listopad 1950 r.

T. R. S. S. G.

- I. Wstęp.
- II. Właściwości i warunki pracy tyków pp w obronie.
- III. Zadania tyków pp w obronie.
- IV. Organizacja tyków pp w obronie:
  1. Organizacja kwatermistrzostwa i pododdziałów ^{tykowa} paku.
  2. Organizacja tyków pp w obronie.
- V. Praca tyków pp w obronie:
  1. Zapasy, zaopatrywanie i dowóz.
  2. Evakuacja sanitarna.
  3. Evakuacja weterynaryjna.
  4. Evakuacja sprzętu technicznego.
  5. Evakuacja ludności cywilnej.
- VI. Dotarczenie tykami pp w obronie.
- VII. Zabezpieczenie pracy tyków.
- VIII. Wnioski ogólne.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dziół .....
Nr. 2349

TYŁY PUŁKU PIECHOTY W OBRONIE.

I. W s t ę p.

Od sprawnej pracy tyłów zależy powodzenie w walce. "Wynik operacji bojowych" - uczy Generalissimus Stalin - "zależy od terminowego i w pełni zapewnionego zaopatrzenia wojsk w amunicję, ekwipunek, uzbrojenie i żywność".

Masowy udział artylerii, czołgów i różnorodnych środków technicznych we współczesnej walce oraz intensywność ognia i szybkość przesunięć wojsk stwarzają wielkie potrzeby w zakresie środków materialnych masowego użycia, przede wszystkim w zakresie amunicji, materiałów pędnych i materiałów saperkich oraz części zamiennych, które muszą być dowieziona z tyłu.

We współczesnej walce okresu maszynowego wojny, w porównaniu do okresu manufakturowego, rośnie więc coraz więcej rola i znaczenie tyłów.

Ale jednocześnie praca tyłów staje się coraz trudniejszą.

Stosowane takie formy działania na tyły, jak ogień artylerii dalekosiężnej, uderzenie lotnictwa, desanty powietrzne, mogą dotkliwie paraliżować pracę tyłów i wywoływać przerwy w dowodzie, a tym samym w zabezpieczeniu materiałowym walki. Dlatego zapewnienie warunków dla wydajnej i nieprzerwanej pracy tyłów staje się we współczesnej walce zagadnieniem szczególnej wagi i o tym powinien pamiętać każdy dowódca i oficer sztabu.

II. Właściwości i warunki pracy tyłów pułku piechoty w obronie.

Wykonanie przez tyły ich właściwego zadania, jakim jest zabezpieczenie materiałowe walki obronnej, wymaga od nich spełnienia tych postulatów, które wynikają z istoty współczesnej obrony.

Istotą współczesnej obrony jest uporczywość i aktywność. Trwałość poszczególnych komórek obrony, będącej wyrazem jej uporczywości, wymaga określonej stosownie do zadania ilości zaopatrzenia, a zwłaszcza amunicji, złożonej na ziemi w poszczególnych rejonach obrony, i w rejonach przeciwnoobronnych.

Aktywność obrony, wyrażająca się manewrem, a przede wszystkim przeciwnoobronami, wymaga odpowiedniej rezerwy środków materialnych, przechowywanej w rejonie dowodny oraz takiego rozmieszczenia tyłów i rezerw, które zapewnią możliwość manewru nimi.

Ważną cechą współczesnej obrony - wyrażającą się w tym że współczesna obrona winna być głęboko umiarkowana i zdolna do odparcia smażonych uderzeń uderzeń i działań pancernych nieprzyjaciela, do prowadzenia walki z desantem powietrznym nieprzyjaciela, do osłabiania działania artylerii i lotnictwa wroga - muszą znaleźć swój wyraz w głębokim ugrupowaniu tyłów, w przestronnym rozmieszczeniu urządzeń tyłowych, ich odpowiednim ukopaniu w ziemię, w zachowaniu ruchu i miejsca rozmieszczenia tych urządzeń oraz w zorganizowanym zabezpieczeniu pracy tyłów.

Szerokość i głębokość ugrupowania tyłów zależy od szerokości i głębokości ugrupowania szeregowego pułku.

W obronie na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela szerokość rejonu tyłów pułku będzie wynosiła około 4 km., stosownie do szerokości odcinka obrony pułku, który zazwyczaj będzie ugrupowany w dwóch rzutach.

W obronie na szerokim froncie szerokość rejonu tyłów pułku będzie wynosiła około 6 - 8 km., stosownie do szerokości odcinka obrony pułku, zależności od właściwości terenu, stosunku sił i myśli przewodzącej dośrodku dywizji.

Organizacja i praca tyłów zależy również od okoliczności, w jakich pułk przechodzi do obrony:

Jak wykazuje doświadczenie Armii Radzieckiej, najczęściej pułk przechodzi do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. W tym wypadku tyły pułku będą przegrupowane do nowego, pogłębionego i poszerzonego rejonu tyłów. Przegrupowanie odbywać się będzie najczęściej w nocy. Niezależnie od prowadzenia zapasów i opatrzenia na zabezpieczenie obrony odbywać się będzie opatrzenie pododdziałów będących w styczności z nieprzyjacielem. Celem unikania niebezpiecznych ruchów transportu, przemieszczania zapasów - zapasy złożone na ziemi w części terenu dotychczas zajętej przez pododdziały lubwane pozostawia się tylko tym pododdziałom, które obejmują ten teren. /Pododdziałom luzującym/.

W wypadku kiedy pułk organizuje obronę bez styczności z nieprzyjacielem - dostatecznie duży czas jak i dogodne warunki ułatwiają organizację i pracę tyłów pułku oraz umożliwiają szerokie wykorzystanie zasobów miejscowych.

III. Pojęcie i zadania tyków w obronie.

Tykami pułku nazywamy zorganizowaną i kierowaną sieć pododdziałów i urzędów tykowych, posiadających ustalone zapasy oraz rozmieszczone i pracujące na wyznaczonym terenie.

Głównym zadaniem tyków pułku jest terminowe i nieprzerwane zaopatrywanie pułku we wszystkie środki materiałowe, niezbędne dla jego życia i walki.

Zadaniem tyków pułku w obronie jest w szczególności:

- zgromadzenie, rozmieszczenie i składowanie dodatkowych zapasów w rejonach obrony dla zabezpieczenia walki obronnej w okresie natężenia nieprzyjaciela oraz zapasów dla zabezpieczenia przeciwdziałania;
- pokrywanie codziennego zużycia środków materiałowych w ramach ustalonych norm oraz uzupełnienie zapasów ruchomych;
- maksymalne wykorzystanie urządzeń i zasobów miejscowych dla zaopatrywania i wykonywania napraw;
- racjonalne wykorzystanie środków transportowych oraz organizacja dobowo stosowana do hierarchii potrzeb wynikających z organizacji obrony, w tym w pierwszej kolejności potrzeb w zakresie amunicji oraz materiałów eksploatacyjnych dla pierwszej pozycji;
- wyważanie z rejonu obrony pułku zapasów i urządzeń oraz wszystkiego co niezbędne dla walki;
- zapobieganie przeciwdziałaniu oraz utrzymanie wysokiej dyscypliny sanitarnej w rejonie obrony pułku;
- terminowa ewakuacja w czasie walki;
- organizacja łączności;
- utrzymanie dróg oraz regulacji ruchu w rejonie tyków pułku;
- organizacja obrony i ochrony tyków, stosownie do postulatów wynikających z organizacji obrony stałej;
- zabezpieczenie partyjno - polityczne rejonu tyków.

IV. Organizacja tyków pułku w obronie.

A. Tykami pułku dowodzi dowódca pułku przy pomocy swego szefa sztabu i kwatermistrza.

Do jego obowiązków należy:

- dowódca pułku - za dowodzenia tykami;

tych materiałów do pododdziałów pułku oraz organizacja napraw sprzętu i materiałów.

Kompania gospodarcza pułku rozwija:

- pułkowy punkt żywnościowy /PPŻ/, przy którym rozwija się pułkowy punkt zaopatrywania w materiały pedne i suary /MPS/ oraz warsztat szewski - krawiecki dokonujący napraw, wykańczania, obrzędzania i uprząży.

b/Drucyna gospodarcza artylerii pułkowej podlega szef art. pułka. Zadaniem jej jest zaopatrywanie artylerii żywności. Rozwija się zwykle przy PPŻ.

c/Zadaniem druczyny gospodarczej plutonu sztabowego jest dostarczenie żywności dla pierwszego rzutu dowództwa pułku.

d/Pluton amunicyjny rozwija:

- pułkowy punkt amunicyjny /PPA/. Przy PPA rozwija się również warsztat uzbrojenia, który dokonuje drobnych napraw sprzętu uzbrojenia na miejscu, lub wysyła patroli naprawcze i ruszne / karzy celem dokonywania napraw w pododdziałach.

e/Kompania sanitarna podlega bezpośrednio starszemu lekarzowi pułku. Zadaniem jej jest udzielenie pierwszej kwalifikowanej pomocy lekarskiej ranym i chorym, ewakuacja rannych i chorych z pododdziałów, zaopatrywanie pododdziałów w sprzęt i materiały sanitarne, zabezpieczenie pododdziałów pułku przed chorobami drogą ścieżek ochronnych, badania wody, stanu zdrowotnego rejonu rozmieszczenia itp.

Kompania sanitarna rozwija pułkowy punkt opatrunkowy /PPO/.

W porozumieniu z szefem służby higienicznej kompania sanitarna organizuje punkty sanitarne - oddzielające dla ludzi i sprzętu.

f/Pułkowy ambulans weterynaryjny /PAwet/ podlega inspektorowi weterynarii. Zadaniem PAwet jest udzielenie pomocy ranym i chorym koniom, leczenie ich do 7 dni oraz ewakuacja do DAWet oraz zwierząt, których leczenie może trwać dłużej niż 7 dni.

PAwet rozwija się w pobliżu PPŻ.

3. Pododdziały tyłowe pułku rozmieszcza się w wyznaczonym rejonie terenu, którego charakter zależy od miejsca, jakie zajmuje pułk piechoty w obronie w ugrupowaniu bojowym / w pierwszym czy drugim rzucie /.

Pułk piechoty organizujący obronę w pierwszym rzucie dywizji otrzymuje z reguły swój /samodzielny/ rejon tyłów natomiast pułk piechoty znajdujący się w drugim rzucie dywizji /na trzeciej pozycji/ nie posiada swego samodzielnego rejonu tyłów i swoje urządzenia rozmieszcza w rejonie zastrzeżonym w rejonie tyłów pułku pierwszego rzutu dywizji.

To samo dotyczy jednostek wzmocnienia pułku piechoty.

Samodzielny rejon tyłów pułku piechoty wyznacza dowódca /kwatermistrz / dywizji.

Batalion pułku piechoty nie wyznacza się rejonów tyłów.

Rejon tyłów pułku piechoty w ogólnie jest ograniczony z przodu przednim skrajem obrony, z boku liniami rozgraniczenia taktycznego, z tyłu - tylną granicą rejonu tyłów pułku /określoną przez dowódcę dywizji/ i posiada zwykle wymiary około 4 - 6 km w szerokość i 12 km w głąb, czyli zajmuje powierzchnię około 48 - 72 km².

Gospodarzem rejonu tyłów pułku pierwszego rzutu dywizji jest dowódca pułku i do jego zakresu działania należy wydanie wytycznych dotyczących:

- rozmieszczenia i rozwinięcia pododdziałów tyłowych pułku;
- wyznaczenie rejonów dla pododdziałów tyłowych jednostek wzmocnienia i pułku piechoty drugiego rzutu - o ile one ostatni znajdują się w rejonie tyłów pułku, oraz wyznaczenie przebiegu dla ich środków transportowych na pułkowych drogach dowozu i ewakuacji.

Pododdziały tyłowe pułku piechoty pierwszego rzutu dywizji rozmieszczają się i rozwijają swoje urządzenia tyłowe w przydzielonym im rejonie tyłów:

PPG - w odległości do 5 km /przód, lub w rejonie trzeciej pozycji głównego pasa obrony/;

PPA - w odległości do 10 km /między głównym a drugim pasem obrony/;

PPZ - w odległości do 12 km /między głównym a drugim pasem obrony/.

Urządzenia tyłowe pp w obronie zostały zabezpieczone sie przed działaniami natarczy i powietrznymi rozpoznawcami.

Wszystkie pododdziały tyłowe pułku pierwszego rzutu grupuje szwadron dowodzący drogą dowozu i ewakuacji, ubezpieczając je pasem od tej drogi na odległość zapewniającą możliwość pracy w tyłach

atakowania drogi przez lotnictwo lub ostrzeliwania jej przez artylerię nieprzyjaciela.

- D. Niezależnie od urządzeń pułkowych, bataliony rozwijają swoje tyły:
- batalionowy punkt opatrunkowy /BPO/ rozwijany przez pluton sanitarny batalionu w odległości 1 - 1,5 km od przedniego skraju obrony /za pierwszą pozycją względnie w trzecim rowie pierwszej pozycji przy odwodzie batalionu/;
  - batalionowy punkt amunicyjny /BPA/ w odległości 3 - 5 km od przedniego skraju obrony /między drugą a trzecią pozycją/.
Rozwija go drużyna amunicyjna plutonu gospodarczego batalionu;
  - batalionowy punkt żywnościowy /BPZ/ rozwijany w odległości do 5 km od przedniego skraju obrony przez drużynę gospodarczą plutonu gospodarczego batalionu.

Na CPZ odbywa się gotowanie strawy dla pododdziałów batalionu skąd dowozi się ją w kuchniach polowych drogami trasowanymi /ukrytymi lub prowadzonymi w rowach łącznikowych/, do rejonów poszczególnych kompanii, /kompanijnych punktów wydawania/, skąd donosi się w termosach do rejonu stanowisk poszczególnych plutonów.

Często jednak, dla oszczędzenia kuchni polowych, w obronie gotuje się strawę w kotłach ogniskowych. W takim wypadku strawa może być gotowana nawet w rejonach poszczególnych kompanii.

Batalion drugiego rzutu pułku rozmieszcza swoje pododdziały tyłowe na tych samych odległościach co bataliony pierwszego rzutu. Stopień ich rozwinięcia określa dowódca pułku w zależności od zadania, jakie przewiduje dla tego batalionu.

Urządzenia tyłowe batalionu drugiego rzutu pułku piechoty powinny być rozmieszczone tak, aby mogły zapewnić aktywność obrony, to znaczy zapewnić zabezpieczenie materiałowe przeciwnuderzeń pułku.

V. Praca tyłów pp w obronie.

W pracy tyłów pułku piechoty w obronie rozróżniamy dwa okresy:

- a/ Okres przygotowawczy - od wydania rozkazu bojowego i rozpoczęcia prac obronnych do początku natarcia nieprzyjacielskiego
- b/ Okres walki czynnej.

1. Zapasy, zaopatrzenie i dowódz.

Zużycie żywności i wyposażenia osobistego /umundurowanie, oporządzenie/ w obydwu okresach jest mniej więcej jednakowe, natomiast różne jest zużycie amunicji i materiałów pędnych.

W pierwszym okresie - rozbudowy obrony - kiedy zużycie amunicji jest małe, główną troską kwatermistrza będzie dostarczenie materiałów saperkich /miny, drut kolczasty, sprzęt sap/ oraz nagromadzenie zapasów amunicji, żywności, paszy i materiałów pędnych na okres walki. W okresie tym motorowe środki transportowe pułku zużywają duże ilości materiałów pędnych i smarów /MPS/.

W okresie przygotowawczym kwatermistrz musi uzupełnić zapasy ruchome do pełnego stanu oraz słożyć pewną część amunicji na SO artylerii, moździerzy, w batalionowych rejonach obrony, węższych i rejonach ppanc.

W powyższych wypadkach, w przewidywaniu okrążenia pewnych części ugrupowania pułku lub trudności komunikacyjnych /np. roztopy wiosenne/, w rejonach obrony gromadzi się również żywność a nawet wołę, w ilości ustalonej przez kwatermistrza dywizji.

Zapasy składane na ziemi rzutują się w głąb, rozmieszczając je na poszczególnych pozycjach obrony, co zapewnia możliwość manewru zapasami.

Podstawą więc zabezpieczenia materiałowego walki obronnej są przede wszystkim złożone na "ziemi" i urzutowane na poszczególnych pozycjach w rejonach obrony zapasy dodatkowe, nagromadzone w okresie przygotowawczym.

W toku walki obronnej, zabezpieczenie materiałowe pułku opiera się na zapasach złożonych w rejonach obrony, na zapasach ruchomych oraz na manetrze materiałowym.

Okres walki obronnej charakteryzuje się dużym zużyciem amunicji na głównym kierunku natarcia nieprzyjaciela. Dowódz uzupełnienia zapasów odbywa się zwykle nocą.

Zabezpieczenie materiałowe przeciwuderzeń polega na zgromadzeniu na szczeblu batalionu drugiego rzutu /na drugiej pozycji/ oraz na szczeblu pułku, pewnej, ustalonej przez dowódcę pułku ilości amunicji, którą w odpowiednim czasie przekazuje się pododdziałom wykonującym przeciwuderzenie. Wysokość zapasów zgromadzonych w rejonie obrony pułku na okres natarcia nieprzyjaciela, ustala dowódca dywizji, natomiast do zakresu działania dowódcy pułku należy ich rozdział i zróżnicowanie stosownie do zadań

poszczególnych baonowych i kompanijnych rejonów obrony.

Wysokość zapasów ruchomych /noszonych i wożonych/ jest stała, niezależnie od rodzaju działania; sposób ich rozmieszczenia przedstawia poniższa tabela:

	amunicja	MPS	żywność
przy żołnierzu, sprzęcie lub w zbiorniku.	0,5jo	1jn	1rdz /"R"/
w baonie strzel/ w plut gosp. baonu/	0,25 ^z /	-	1rdz
w pułku /w komp gosp/ lub plutam	0,25 ^z /	1jn	1rdz
razem w pułku	1jo	2jn	3rdz

z/ amunicja artylerii pułkowej jest rozmieszczona nieco inaczej, a mianowicie:

0,5jo przy dziale

0,5jo w plutonie amunicyjnym pułku.

Zapasy ruchome do dział SU rozmieszczają się następująco:

1jo - przy dziale,

1jo - w plut.am. pułku.

Zapasy ruchome służą do zapewnienia ciągłości zaopatrzenia i umożliwiają w toku walki manewr amunicją z głębi.

Pewna ustalona część zapasów stanowi zapas nienaruszalny /"żelazny"/, który wolno zużyć w wyjątkowych wypadkach i tylko za zezwoleniem dowódcy batalionu lub wyższych przełożonych.

Zapasy ten stanowią:

- należność rezerwowa żywności /"R"/ noszona przez żołnierzy,
- ustalona minimalna ilość amunicji, jaka ma być zachowana przez żołnierzy lub przy sprzęcie,
- ustalona minimalna ilość MPS, jaka ma być zachowana w zbiorniku.

Obowiązkiem każdego dowódcy jest posiadanie w chwili rozpoczęcia walki pełnych zapasów ruchomych, nadzór nad ich wyczerpywaniem w toku walki oraz natychmiastowe zakończenie meldunku, o ile zapasy ruchome amunicji jego jednostki spadły do połowy.

Obowiązkiem kwatermistrza i szefów zaopatrzenia jest podtrzymywanie zapasów ruchomych w toku walki i ich uzupełnienie do pełnych norm po zakończeniu walki.

W obronie stałej dowód odgrywa się na ogniwoch stałych /dowozu i ewakuacji/ przy wykonywaniu pełnego obrotu.

Utrzymujące się w pierwszym okresie walki obronnej odległości pomiędzy poszczególnymi urządzeniami tyłowymi zaopatrującymi /np. DPZ an - PPA, PPA-EPA/ oraz ewakuacyjnymi /np. EPO-PPO, PPO-DPO/ pozwalają na to, by środki transportowe krążyły po tych samych ogniwoch dowozu i ewakuacji oraz wykonywały pełny obrót, t.j. po przekazaniu ładunku wracały do punktu wyjściowego.

Stale ogniwa dowozu i ewakuacji mogą ztracać swój charakter /a więc stawać się śmiernymi/, w dalszym rozwoju walki obronnej.

O sposobie organizacji dowozu /mechanizmie dowozu/ decyduje hierarchia i kolejność potrzeb materiałowych /materiały saper-skie, amunicja na okres natarcia itp./, przewyższających w znacznym stopniu możliwości organizacyjne środków transporto- wych.

W obronie zasadę "dowóz w przód" /t.j. że szczebel wyższy dowodzi do niższego: dywizja do pułku, pułk do batalionu / utrzymuje się w okresie walki obronnej przede wszystkim na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela w dywizyjnym, pułko- wym i batalionowym ogniwoch dowozu.

W okresie przygotowania stosuje się niżej wyszczególniony sposób dowozu, a więc zarówno "dowozu w przód" jak i "dowozu do siebie" /przywóz tyłu/, polegający na tym, że szczebel niższy /np. pułk/ pobiera zaopatrzenie swoimi środkami w środkach zapas- trywania szczebla wyższego /np. dywizji/.

Ten ostatni sposób dowozu utrzymuje się z reguły w ogniwoch dowozu pododdziałów wzmocnienia.

Mechanizm dowozu, jak i plan dowozu ustala kwatermistrz pułku; stosownie do hierarchii i kolejności potrzeb określonych w artykule 105 dowódca pułku i uwzględniających potrzeby w zakresie środków transportowych zgłaszane przez poszczegól- nych dowódców brygad i szefów służb.

Wszystkie środki transportowe dowozu zaopatrzenia do pododdziałów pułku są wykorzystywane w okresie powrotnej do ewakuacji rannych i obywateli oraz niezbędnej dla walki materiałowej.

2. Ewakuacja sanitarna.

Ewakuacja chorych i rannych odbywa się na zasadzie "ewakuacji do siebie"; t. zn. pułk zabiera rannych z batalionów, dywizja z pułków.

Na organizację ewakuacji rannych, sztab pułku, a szczególnie organa polityczno pułku zwracają szczególną uwagę, gdyż zaniedbanie opieki nad rannym może odbić się ujemnie na stanie moralnym wojsk walczących.

Pierwszym ogniwem pomocy sanitarnej jest najbliższy rannego żołnierz, którego obowiązkiem jest nałożenie opatrunku osobistego i odprowadzenie lub odciągnięcie rannego do najbliższego "gniazda rannych". Z gniazd rannych poszowi z BPO odnoszą ciężko rannych do miejsc, gdzie czekają wozy sanitarne BPO. Lekko ranni udają się do BPO pieszo lub wykorzystują puste środki transportowe udające się do tyłu.

BPO zajmuje się tylko zbieraniem rannych i chorych i udzieleniem pierwszej pomocy sanitarnej niekwalifikowanej. Ciężko i średnio rannych i chorych z BPO zabierają samochody sanitarne na PBO, gdzie otrzymują oni pierwszą pomoc kwalifikowaną, następuje segregacja rannych i chorych; ewakuacja środkami dywizyjnymi do DPC, a następnie do szpitali armijnych. Niezależnie od zasady "ewakuacji do siebie" stosuje się zasadę "ewakuacji według przeznaczenia" /wskazań/, polegającej na tym, że rannego względnie chorego, stosownie do rodzaju rany lub choroby skierowuje się do właściwego szpitala.

Gdy pułk walczy na głównym kierunku natarcia nieprzyjaciela, pułkowe środki ewakuacji sanitarnej znajdujące się w dyspozycji BPO nie są wystarczające. Obowiązkiem każdego dowódcy i kwatermistrza jest zapewnienie dodatkowych środków transportowych, aby ranni byli jak najszybciej ewakuowani i, w wypadku włamania się nieprzyjaciela, nie dostali się do niewoli.

3. Ewakuacja weterynaryjna.

Ewakuacja weterynaryjna odbywa się na podobnych zasadach jak ewakuacja sanitarna.

Ranne i chore konie są odprowadzane do PAWet rozwiniętego w pobliżu PPZ, gdzie następuje ich segregacja i opatrywanie, oraz ewakuacja do EWet.

Poza tym, instruk. wet. nadzoruje rejon pułku pod względem

weterynaryjno-sanitarnym, dopilnowuje urządzenia punktów ubojowych i sprawuje nadzór nad ubojem bydła.

4. Evakuacja sprzętu technicznego.

Naprawą i ewakuacją sprzętu technicznego zajmują się rozwinięte warsztaty naprawcze pułku.

W okresie przygotowawczym warsztaty wysuwa się jak najbardziej do przodu celem wykonywania napraw na miejscu, ewakuację ogranicza się do wypadków niezbędnych, przekraczających możliwości warsztatów pułkowych.

W okresie walki obronnej warsztaty wykonują tylko najniezbędniejsze naprawy i zajmują się przede wszystkim ewakuacją sprzętu technicznego do dywizji.

5. Evakuacja ludności cywilnej.

Evakuacja ludności cywilnej w okresie organizowania obrony stałej stanowi poważne zagadnienie; przeprowadza się ją według specjalnych zarządzeń. Przeprowadzenie ewakuacji wymaga pełnego zabezpieczenia partyjno-politycznego.

VI. Dowodzenie tyłami pułku piechoty w obronie.

Tyłami pułku dowodzi dowódca pułku, który odpowiada za ich organizację, kierowanie pracą oraz materiałowe zabezpieczenie pułku.

Wpływ na organizację i pracę tyłów dowódca pułku zapewnia sobie przez:

- powzięcie decyzji odnośnie tyłów,
- wydanie wytycznych dla tyłów,
- zapewnienie tyłom wydajnej i nieprzerwanej pracy,
- zapewnienie ciągłości dowodzenia tyłami,
- stałą kontrolę pracy.

Zapewnienie warunków wydajnej i nieprzerwanej pracy tyłów polega na:

- wyznaczeniu pododdziałom tyłowym pułku rejonów niezbędnych dla ich rozwinięcia, zapewniających OPłot i OPzamo,
- przydzieleniu sił i środków niezbędnych dla pracy tyłów, jak np. siły robocze, środki łączności, środki dla /regulacji ruchu, utrzymania dróg i tđ.

Najściślejszą współpracą szefa sztabu z kwatermistrzem jest podstawą dowodzenia.

Do zadań sztabu w zakresie dowodzenia tyłami należą w szczególności:

- koordynowanie pracy kwatermistrza z pracą sztabu,
- właściwe nastawienie pracy tyłów stosownie do zadania bojowego pułku i decyzji dowódcy pułku,
- informowanie kwatermistrza o położeniu bojowym oraz utrzymywanie aktualnych danych o położeniu i możliwościach tyłów,
- kontrola pracy tyłów.

Kwatermistrz pułku jest zastępcą dowódcy pułku w dowodzeniu tyłami i kierowaniu ich pracą na podstawie rozkazów i wytycznych dowódcy pułku oraz zarządzeń kwatermistrza dywizji.

Do obowiązków kwatermistrza należy:

- 1/ opracowanie referatu o stanie tyłów,
- 2/ opracowanie dokumentacji /planu i rozkazu kwatermistrzowskiego/ po otrzymaniu decyzji dowódcy lub jego wytycznych,
- 3/ kontrolowanie i kierowanie pracą tyłów w okresie przygotowania i w toku walki,
- 4/ składanie meldunków o stanie tyłów i zabezpieczeniu materiałowym,
- 5/ udział w pracy sztabu pułku przy opracowaniu przez sztab planów i zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych i przegrupowania pododdziałów pułku.

Po otrzymaniu rozkazu przygotowawczego do obrony, szef sztabu pułku zawiadamia o nim kwatermistrza i poleca przygotować dane dla dowódcy pułku, w postaci referatu.

Referat kwatermistrzowski, przedstawiony dowódcy pułku przed powzięciem przez niego myśli przewodniej co do organizacji obrony będzie zawierał tylko ogólne dane o stanie i położeniu tyłów i oparty będzie na wiadomościach uzyskanych od szefa sztabu oraz na zarządzeniach kwatermistrza dywizji, o ile kwatermistrz pułku je otrzymał.

Referat kwatermistrza przedstawiony dowódcy pułku po ogłoszeniu przez niego myśli przewodniej obrony uwzględnia ją i opiera się na rozkazie kwatermistrzowskim dywizji oraz na danych o stanie i możliwościach tyłów, będzie więc ujmował wszechstronnie zagadnienia dotyczące tyłów w walce obronnej.

Referat ten będzie zawierał dane dotyczące:

- zabezpieczenia materiałowego,
- możliwości środków transportowych i organizacji dowozu,
- ewakuacji i napraw,

- organizacji tyłów do walki obronnej.

Referat powinien być zakończony wnioskami ogólnymi.

Kwatermistrz przygotowuje swój referat w notatniku służbowym.

Dowódca pułku może wysłuchać całego referatu, względnie ograniczyć się do zadania kilku zasadniczych pytań dotyczących położenia i możliwości tyłów.

Po zatwierdzeniu referatu przez dowódcę pułku, kwatermistrz przystępuje do przygotowania planu kwatermistrzowskiego, który powstaje w swej ostatecznej formie po ogłoszeniu przez dowódcę pułku decyzji na rozpoznaniu w terenie.

Po wydaniu ustnego rozkazu bojowego, dowódca pułku daje osobiście kwatermistrzowi wytyczne ośnośnie do pracy tyłów w okresie przygotowania obrony oraz rozmieszczenia i pracy poszczególnych elementów na okres walki.

Wytyczne dowódcy pułku winny zawierać:

- zadania dla tyłów, kolejność oraz terminy ich wykonania, dotyczące przegrupowania tyłów, ustalenia hierarchii potrzeb w okresie organizowania obrony, zgromadzenia zapasów w rejonach obrony, wykonania napraw, budowy dróg itp.
- normy zużycia amunicji i MFS dla poszczególnych batalionów w ramach norm ustalonych przez dowódcę dywizji,
- sposoby ewakuacji rannych, chorych, sprzętu, jeńców,
- środki ewakuacji,
- przydział sił i środków do utrzymania pułkowej drogi zaopatrywania i ewakuacji,
- sposób rozmieszczenia tyłów pułku, stopień rozminięcia tyłów batalionu drugiego rzutu, rejony zastrzeżone dla batalionu drugiego rzutu i jednostek wzmocnienia,
- wskazania dotyczące organizacji ochrony i obrony tyłów,
- kolejność i sposób eksploatacji zasobów nijskowych w rejonie obrony pułku,
- termin rozwinięcia i gotowości tyłów.

Nie wszystkie punkty wytycznych będą podane kwatermistrzowi przez dowódcę pułku bezpośrednio po ogłoszeniu decyzji co do obrony. Zakładwi on przede wszystkim sprawy najpilniejsze, dotyczące zabezpieczenia przygotowania obrony, a następnie zajmie się osobiście lub przez szefa sztabu organizacją pracy

tyłów na okres walki.

Po otrzymaniu wytycznych dowódcy pułku kwatermistrz, na podstawie znajomości zadań wyznaczonych batalionem i pododdziałem wzmocnienia, zostawia plan materiałowego zabezpieczenia obrony pułku /plan kwatermistrzowski/, w ramach którego szczegółowo opracowuje plan dowozu.

Plan kwatermistrzowski na szczeblu pułku nie ma ustalonej formy i sporządzany jest w formie notatek i oznaczeń na mapie. Na podstawie tego planu, przy współpracy ze sztabem pułku, z szefami broni i służb, kwatermistrz opracowuje rozkaz kwatermistrzowski, który jest załącznikiem do rozkazu bojowego pułku.

Rozkaz kwatermistrzowski reguluje wszystkie sprawy związane z organizacją tyłów, zabezpieczeniem materiałowym i ewakuacją. Rozkaz ten, wydany w 2 egzemplarzach podpisuje dowódca pułku i kwatermistrz; jeden egzemplarz przedstawia się sztabowi dywizji, drugi załącza się do rozkazu bojowego pułku.

Formę i treść rozkazu kwat. podaje regulamin "Sztaby w polu" załącznik 51.

Dowodzenie tyłami polega na realizacji planu kwatermistrzowskiego oraz na stałym dostosowywaniu pracy tyłów do istniejącej sytuacji bojowej. Osiąga się to przez wydawanie odpowiednich rozkazów i zarządzeń poszczególnym urządzeniom tyłowym i pododdziałom oraz przez stałą kontrolę wykonania rozkazów.

W czasie walki kwatermistrz, znajdujący się w drugim rzucie dowództwa pułku, utrzymuje stałą łączność z dowódcą pułku i pierwszym reutem. Bardzo częste wyzyża on do sztabu swojego przedstawiciela, którego zadaniem jest informowanie szefa sztabu o położeniu tyłów i stanie materiałowego zapotrzebowania pułku oraz przekazywanie kwatermistrzowi danych o położeniu tyłów pododdziałów pułku i sytuacji taktycznej oraz informowanie kwatermistrza o rozkazach wydanych przez dowódcę i sztab pułku.

Dla zapewnienia sprawnego dowodzenia tyłami w czasie walki szef sztabu obowiązany jest informować kwatermistrza o wszystkich zmianach położenia taktycznego, które mogą wpłynąć na ugrupowanie i sposób pracy tyłów. Dotyczy to przede wszystkim przejścia do obrony drugiej pozycji oraz przygotowania przeciwdzierzeń. Tylko stała współpraca szefa sztabu i kwatermistrza pozwoli

na sprawne działanie tyłów pułku a tym samym na zabezpieczenie materiałowe walki w każdym położeniu.

Celem ułatwienia sobie dostosowywania pracy tyłów do zmieniającej się w toku walki sytuacji bojowej, a w związku z tym nastawienia we właściwym czasie lub przestawienia tyłów do nowych zadań, kwatermistrz powinien pamiętać i przeanalizować zawczasu potrzeby, którymi charakteryzują się poszczególne stopy obrony w zakresie organizacji i pracy tyłów oraz zaplanować:

- 1/ W okresie walk pododdziałów pułku w pasie przesłaniania - sposób nawiązania i utrzymania z nimi łączności, celem zaspokojenia ich potrzeb w zakresie amunicji, paliwa względnie w zakresie ewakuacji rannych.
- 2/ W okresie artyleryjskiego przygotowania natarcia npla oraz towarzyszącego mu lotnictwa npla - wzmoczenie czujności posterunków obserwacyjno-meldunkowych /desant, dywersja/ kontroli rejonu tyłów pułku, postawienie w stan pogotowia środków transportowych dla przyspieszenia ewakuacji rannych oraz sposób odtworzenia zniszczonych elementów urządzeń tyłowych na ważnym kierunku działania.
- 3/ W okresie, kiedy sztab ustala właściwy kierunek uderzenia npla - manewr środkami, odpowiednie wariantowanie kierunku dowozu i ewakuacji.
- 4/ W okresie przesuwania się walki obronnej z pierwszej pozycji na drugą - środki transportowe dla przyspieszenia ewakuacji z zagrożonych kierunków oraz wzmocnienie środkami materiałowymi rejonów zagrożonych obłożeniem.
- 5/ W okresie organizacji przeciwuderzeń - zabezpieczenie materiałowe pododdziałów biorących w nich udział.
- 6/ W okresie przejścia do obrony drugiej pozycji - przesunięcie BPA i BPZ oraz PPO na trzecią pozycję głównego pasa obrony, w rejon z góry zaplanowane oraz zvariantowanie kierunku dowozu i ewakuacji.

Zamierzenia te kwatermistrz przedstawi w swoim planie.

VII. Zabezpieczenie pracy tyłów.

A. Dla uniknięcia przerw w pracy tyłów w czasie walki wszystkie urządzenia tyłowe muszą być odpowiednio zabezpieczone przed działaniem nieprzyjaciela z ziemi i z powietrza.

Dla zabezpieczenia przed ogniem artylerii i bombardowaniem urządzenia tyłowe pułku grupują się głęboko i zapewniają im

przestronne rozmieszczenie, a w każdym z nich przygotowuje się schrony dla ludzi i materiałów. Amunicję umieszcza się w dołkach oddalonych od siebie tak, aby wystrzał amunicji w jednym nie pociągało za sobą wybuchu w drugim dole. Materiały pędne, jako szczególnie wrażliwe należy oddzielać od wszelkich innych urządzeń i zakopywać podobnie jak amunicję. Dla zabezpieczenia przed rozszerzeniem się powstających wskutek działania ognia nieprzyjaciela pożarów, należy zorganizować sprawną służbę przeciwpożarową i wyznaczyć zapasowe rejon, do których należy ewakuować urządzenia i zagrożone pożarem materiały.

Dla wyeliminowania nieprzyjaciela należy przestrzegać ściśle zasad maskowania oraz budować urządzenia pozorne, a przy słabo trwającej obronie zmieniać położenie urządzeń tyłowych celem uniknięcia ataków z powietrza.

Celem zabezpieczenia tyłów przed działaniem broni pancernej, rozmieszcza się je na naturalnych i sztucznych przeszkodach.

Zabezpieczenie tyłów przed desantami powietrznymi organizuje się na szczeblu wyższym /dywizja, korpus/.

W obronie pułku istnieje możliwość przenikania drobnych grup nieprzyjaciela na tyły oraz krząt patroli dywersyjnych na spadochronach. Celem zabezpieczenia urządzeń tyłowych pułku przed dywersją należy zorganizować służbę wartowniczą i przygotować pododdziały tyłowe do walki z grupami dywersantów, zachowując szczególną czujność w nocy.

W wypadku stwierdzenia działalności dywersyjnej na tyłach, sztab pułku i kwatermistrz organizują patrolowanie rejonu tyłów, ściśle kontrolę ruchu w rejonie urządzeń tyłowych oraz ubezpieczenie transportów w pułkowym ognisku dowodu i ewakuacji. Obroną poszczególnych obiektów kieruje wyznaczony przez kwatermistrza komendant rejonów.

B. Zaopatrywanie i ewakuacja pułku opiera się na ustalonej przez dowódcę pułku drodze dowozu i ewakuacji względnie oddzielnych drogach: drodze dowozu i drodze ewakuacji, lub na oddanym dla tego celu przez dywizję odcinku drogi dywizyjnej.

Za utrzymanie pułkowej drogi dowozu /odcinek od PPZ do SPA/ i ewakuacji sanitarnej /od PPO do BPO/ odpowiada dca pułku.

Przez wyznaczoną drogę, kwatermistrza, przy pomocy wydzielonych przez dowódcę pułku sił i środków, organizuje drogę równoległą

umożliwiająca przerzucenie ruchu transportów w wypadku zniszczenia pułkowej drogi dowozu i ewakuacji. Wymaga to również przygotowania przynajmniej jednej drogi rękodowej.

Pułkowa droga dowozu i ewakuacji w swojej przedniej części winna posiadać rozgałęzienia doprowadzające do rozwiniętych pododdziałów tyłowych batalionów.

Komunikacja między tyłami batalionów a kompaniami odbywa się ukrytymi przed obserwacją nieprzyjaciela drogami polnymi lub wytyczonymi na przeżaj trasami, względnie rowami łącznikowymi przystosowanymi do ruchu kołowego.

C. Dla zapewnienia sprawnego ruchu na drogach i dyscypliny, kwatermistrz układa uzgodniony z szefem sztabu plan ruchu, który musi być ściśle przestrzegany. Organami dozującymi ruch na drogach są zorganizowane przez kwatermistrza własnymi lub przydzielonymi z pododdziałów pułku środkami, punkty i posterunki regulacji ruchu. Zadaniem organów regulacji ruchu jest dopilnowanie ustalonego porządku i kolejności ruchu na drogach, zwracania uwagi na przestrzeganie zasad ruchu, niedopuszczenie do powstawania zakorkowań i nieporządku.

D. Łączność kwatermistrza z dowódcą i sztabem pułku, z elementami służb pułku oraz kwatermistrzem dywizji jest bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na sprawność wykonania rozkazów i zarządzeń.

Drugi rzut dowództwa pułku /kwatermistrzostwo/, którego komendantem z reguły jest kwatermistrz, powinien posiadać łączność przewodową z pierwszym rzutem dowództwa pułku /SD/, z PPA i PBO oraz możliwość połączenia się przez SD pułku z pododdziałami pułku i kwatermistrzem dywizji.

Drugi rzut dowództwa pułku w obronie rozmieszcza się zwykle przy PPŻ.

E. Znajomość organizacji tyłów i sposobu ich pracy jest obowiązkiem każdego dowódcy i oficera sztabu.

Od prawidłowej organizacji współpracy pomiędzy dowódcą i jego sztabem a kwatermistrzem zależy w dużym stopniu wykonanie zadania bojowego pułku.

Czynkiem decydującym o sprawności tyłów szczególnie w walkach obronnych jest wysoki stan moralny tyłów, który osiągany przez dobrze zorganizowane zabezpieczenie partyjno-polityczne.

WNIOSKI OGÓLNE.

1. Podstawą zabezpieczenia materiałowego walki obronnej są dodatkowe zapasy, złożone "na ziemi" i urządzone na poszczególnych pozycjach oddziału obrony pułku oraz zapasy ruchome, które pułk powinien uzupełnić do pełnej normy przed rozpoczęciem walki.
2. Obrona, zwłaszcza w pierwszym okresie walki, charakteryzuje się dowozem na ogniska stacjonarne przy wykonywaniu pełnego obrotu.
W obronie stosuje się zarówno zasadę "dowozu wprzód" jak i zasadę "przywozu z tyłu" przede wszystkim w pułkowym ogniwie dowozu.
3. Okręg przygotowania do obrony charakteryzuje się dowozem dużej ilości materiałów zapasowych, wymagających pomocy ze strony kwatermistrzów. W pierwszej kolejności dowozi się materiały zapasowe i amunicję dla pierwszej pozycji.
4. Samodzielny rejon tyłów posiada pole pionierów pierwszego rzutu dwukrotności.
Wymiary rejonu tyłów pułku w obronie wynoszą: 4-6 km szerokości i 1-2 km w głąb.
Urządzenia tyłowe grupuje się głęboko i przeciwnie.
5. Wytyczne donoszący pułku w obronie powinny zawierać między innymi wskazówki co do urządzania amunicji na poszczególnych pozycjach oraz sposób zabezpieczenia pracy tyłów zwłaszcza na wypadek desantu powietrznego.
6. Najściślejsza współpraca szefa sztabu z kwatermistrzem zwłaszcza w okresie prowadzenia walki obronnej jest warunkiem sprawnego pracy tyłów i terminowego zabezpieczenia potrzeb walczących pododdziałów pułku.

Druk N. 2.

od 10 125 egz.

Egz. Nr. 1-2 - Sztab Goni - Oddział III i II.

Egz. Nr. 3-4 - Sztab Goni -

Egz. Nr. 5 - Sztab Tyłowa Pułk.

Egz. Nr. 6 - 125 - Biblioteka

Wskaz. WSKAZANIE

Druk W. 12. Nr. 18. 237/1950.

Data 28.11.1950.

